

**ROCZNE SPRAWOZDANIE Z REALIZACJI ZADAŃ
Z ZAKRESU WSPIERANIA RODZINY
za rok 2022
ORAZ POTRZEBY ZWIĄZANE Z REALIZACJĄ ZADANIA**

Wspieranie rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych to zespół planowanych działań mających na celu przywrócenie rodzinie zdolności do wypełniania tych funkcji. Obowiązek wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz organizacji pieczy zastępczej, w zakresie ustalonym ustawą z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2022 r., poz. 447 z późn. zm.) spoczywa na jednostkach samorządu terytorialnego oraz na organach administracji rządowej. Obowiązek ten jest realizowany w szczególności we współpracy ze środowiskiem lokalnym, sądami i ich organami pomocniczymi, Policją, instytucjami oświatowymi, podmiotami leczniczymi, a także kościołami i związkami wyznaniowymi oraz organizacjami społecznymi. Zadania z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej są realizowane zgodnie z zasadą pomocniczości, zwłaszcza, gdy przepisy ustawy przewidują możliwość zlecania realizacji tych zadań przez organy jednostek samorządu terytorialnego.

Rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych wójt, a w przypadku Świnoujścia - Prezydent Miasta zapewnia wsparcie, które polega w szczególności na: analizie sytuacji rodziny i środowiska rodzinnego oraz przyczyn kryzysu w rodzinie, wzmocnieniu roli i funkcji rodziny, rozwijaniu umiejętności opiekuńczo-wychowawczych rodziny, podniesieniu świadomości w zakresie planowania i funkcjonowania rodziny itp. Wspieranie rodziny prowadzone jest w formie pracy z rodziną oraz pomocy w opiece i wychowaniu dziecka. Zgodnie z art. 8 ust. 3 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, wspieranie rodziny jest prowadzone za jej zgodą i przy jej aktywnym udziale, z uwzględnieniem zasobów własnych oraz źródeł wsparcia zewnętrznego. Rodzina może otrzymać wsparcie poprzez działania instytucji i podmiotów działających na rzecz dziecka i rodziny, a w szczególności: Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Świnoujściu, placówek oświatowych, placówek wsparcia dziennego czy Centrum Zdrowia Psychicznego.

Zgodnie z art. 176 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, zwanej dalej ustawą, do zadań własnych gminy należy:

- 1) opracowanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny;
- 2) tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny;

3) tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego, oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych przez:

- a) zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa,
- b) organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających,
- c) prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie w nich miejsc dla dzieci;

4) finansowanie:

- a) podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny,
- b) kosztów związanych z udzielaniem pomocy, o której mowa w art. 29 ust. 2 wspomnianej ustawy, ponoszonych przez rodziny wspierające;

5) współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym;

6) sporządzanie sprawozdań rzeczowo-finansowych z zakresu wspierania rodziny oraz przekazywanie ich właściwemu wojewodzie, w wersji elektronicznej, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego, o którym mowa w art. 187 ust. 3 wymienionej ustawy;

7) prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej, zamieszkałego na terenie gminy.

**W roku 2022 realizacja zadań należących do gminy odbywała się w Świnoujściu
w następujący sposób:**

1. Opracowanie i realizacja gminnego program wspierania rodziny.

Uchwałą Nr LIV/446/2021 Rady Miasta Świnoujście z dnia 25 listopada 2021 r. został przyjęty Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2022-2024. Głównym celem działań podejmowanych w ramach realizacji Programu było wspieranie rodzin przeżywających trudności w prawidłowym wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

Cele szczegółowe sformułowano w sposób następujący:

- wspieranie rodziców/opiekunów w prawidłowym wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych,
- przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu dzieci i młodzieży,

- reintegracja rodzin.

Działania zmierzające do realizacji wymienionych celów szczegółowych, a co za tym idzie celu głównego, prowadzone są między innymi przez takie instytucje i jednostki jak: Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie, placówki oświatowe, organizacje pozarządowe czy też Wydział Zdrowia i Polityki Społecznej oraz Wydział Edukacji Urzędu Miasta Świnoujście. Zgodnie z zapisami Programu, sprawozdanie z jego realizacji przedkładać jest Prezydentowi Miasta Świnoujście, co roku do końca marca.

2. Tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny i finansowanie podnoszenia kwalifikacji przez asystentów.

Zadanie to realizowane było w 2022 roku poprzez zapewnienie osobom pełniącym funkcję asystenta rodziny w Miejskim Ośrodku Pomocy Rodzinie w Świnoujściu możliwości udziału w szkoleniach i spotkaniach.

Spotkania odbywały się również w trybie online, w formie superwizji indywidualnej bądź w postaci zajęć teoretycznych z możliwością zadawania pytań. Pracownik biorący udział w szkoleniu, po jego zakończeniu miał za zadanie przekazanie zdobytej wiedzy swoim współpracownikom, w ramach szkoleń wewnętrznych i dzielenia się doświadczeniami.

Podnoszenie kwalifikacji zawodowych jest warunkiem świadczenia na rzecz rodzin z problemami opiekuńczo-wychowawczymi wysokiej jakości usług przez asystentów. Szkolenia, w których brali udział asystenci rodziny w przypadku tych, które wymagały pokrycia kosztów, finansowane były ze środków finansowych MOPR.

Potrzeby:

W celu ciągłego podnoszenia umiejętności zawodowych asystentów rodziny, niezbędne jest przeznaczanie w kolejnych latach odpowiednich środków finansowych umożliwiających organizowanie szkoleń prowadzonych przez wyspecjalizowane podmioty.

3. Tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego, oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

3.1 Zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa.

3.1.1 Wsparcie i pomoc asystenta rodziny.

Zgodnie z art. 11 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej w przypadku, gdy ośrodek pomocy społecznej poweźmie informację o rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, pracownik socjalny przeprowadza w tej rodzinie wywiad środowiskowy, na zasadach określonych w ustawie z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej i dokonuje analizy sytuacji rodziny. Jeżeli z analizy wynika konieczność przydzielenia rodzinie asystenta rodziny, pracownik socjalny występuje do kierownika ośrodka pomocy społecznej z wnioskiem o jego przydzielenie. Po otrzymaniu wniosku, kierownik ośrodka przydziela rodzinie asystenta rodziny. Asystent rodziny może pracować zarówno z rodziną, w której występują problemy związane z opieką i wychowaniem dzieci, co może skutkować koniecznością zabezpieczenia życia i zdrowia dzieci poprzez ich umieszczenie w pieczy zastępczej, jak i z rodzicami biologicznymi dzieci umieszczonych czasowo poza rodziną na rzecz ich powrotu do domu.

Zatrudnianie asystentów rodziny jest zadaniem obowiązkowym gminy.

Zgodnie z art. 17 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej asystenta rodziny zatrudnia kierownik jednostki organizacyjnej gminy, która organizuje pracę z rodziną. W przypadku Gminy Miasto Świnoujście jest to Dyrektor Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie. W Miejskim Ośrodku Pomocy Rodzinie w Świnoujściu jest zatrudnionych 4 asystentów rodziny w zadaniowym czasie pracy, na podstawie umowy o pracę.

Artykuł 247 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej stanowi, iż minister właściwy do spraw rodziny wprowadzi program na dofinansowanie w okresie 11 lat od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy (tj. od 1 stycznia 2012 r.) zadań własnych gminy i powiatu z zakresu realizacji zadań wspierania rodziny oraz systemu pieczy zastępczej, w szczególności na pokrycie części wydatków związanych z powołaniem asystentów rodziny, koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej oraz prowadzeniem szkoleń, dla rodzin zastępczych i prowadzących rodzinne domy dziecka. Program jest finansowany dotacją celową z budżetu państwa.

W przypadku Świnoujścia w 2022 r. całkowity koszt „Programu asystent rodziny na rok 2022” w części dotyczącej dofinansowania zatrudnienia 4 asystentów rodziny wyniósł 271.490,09 zł. Jako wkład własny Miasto wydatkowało kwotę 259.490,09 zł. Na realizację zadania pozyskano dotację Wojewody Zachodniopomorskiego w ramach „Programu asystent

rodziny na rok 2022” udzieloną Miastu Świnoujście w wysokości 12.000,00 zł. Były to środki z Funduszu Pracy.

Zgodnie z art. 15 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (zwane w dalszej części ustawą) do zadań asystenta rodziny należy w szczególności: opracowanie i realizacja we współpracy z członkami rodziny planu pracy z rodziną, udzielanie pomocy rodzinom w poprawie ich sytuacji życiowej, w tym w zdobywaniu umiejętności prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego, w rozwiązywaniu problemów socjalnych, psychologicznych i wychowawczych z dziećmi, wspieranie aktywności społecznej rodzin, motywowanie członków rodzin do podnoszenia kwalifikacji zawodowych.

Liczba rodzin, z którymi jeden asystent rodziny może w tym samym czasie prowadzić pracę, jest uzależniona od stopnia trudności wykonywanych zadań, jednak nie może przekroczyć 15 (art. 15 ust. 4 ustawy).

Ogółem w 2022 roku ze wsparcia asystentów rodziny skorzystało 59 rodzin, w których wychowywało się 120 dzieci.

W 2022 r. asystenci rodziny zakończyli współpracę z 22 rodzinami. W przypadku 12 rodzin przyczyną zaprzestania współpracy było osiągnięcie przez rodziców celów określonych w planie pracy z rodziną i ustanie problemów opiekuńczo-wychowawczych, które mogłyby skutkować trafieniem dzieci do pieczy zastępczej. W pozostałych przypadkach zakończono współpracę między innymi z powodu braku współdziałania ze strony rodziców - z 4 rodzinami oraz z powodu zmiany miejsca zamieszkania - 6 rodzin.

Zauważyć należy, iż **ustawodawca przyjął zasadę, iż wspieranie rodziny jest prowadzone za jej zgodą i aktywnym udziałem**, z uwzględnieniem zasobów własnych oraz źródeł wsparcia zewnętrznego (art. 8 ust. 3 ustawy).

Jak wynika z analizy rocznego sprawozdania z udzielonych świadczeń z pomocy społecznej za rok 2022, diagnoza „bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego” była ustalona w przypadku 80 rodzin. Łącznie rodziny te składały się z 242 osób. W roku 2021 było to 96 rodzin i 285 osób w rodzinach. Nie w każdej jednak rodzinie, w której występują problemy w prowadzeniu gospodarstwa domowego i budowaniu prawidłowych relacji pomiędzy jej członkami, wnioskuje się o przyznanie asystenta rodziny. Pracownik socjalny przeprowadzający wywiad środowiskowy dokonuje analizy sytuacji rodziny. W przypadku, gdy w ocenie pracownika problemy opiekuńczo-wychowawcze, z jakimi borykają się rodzice, mogą doprowadzić

do umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej, występuje on do Dyrektora Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Świnoujściu z wnioskiem o przyznanie asystenta rodziny.

Osobnym trybem przyznania rodzinie wsparcia jest zobowiązanie rodziny do pracy z asystentem rodziny na podstawie orzeczenia Sądu Rodzinnego. W 2022 r. 18 rodzin zostało objętych wsparciem asystenta rodziny, z czego 6 rodzin w następstwie postanowienia Sądu Rodzinnego. Pozostałe rodziny obejmowane były wsparciem asystenta rodziny na wniosek pracownika socjalnego lub na prośbę Sądu Rejonowego.

Potrzeby:

Od 1 stycznia 2015 r. zatrudnienie asystentów rodziny jest zadaniem obowiązkowym gminy, a zatem niezbędne jest zabezpieczanie środków finansowych na ich wynagrodzenia. Z dotychczasowych doświadczeń wynika, że utrzymanie zatrudnienia asystentów rodziny na poziomie 4-5 etatów pozwala na objęcie tą formą wsparcia rodziny przeżywające problemy opiekuńczo-wychowawcze. Obecny wskaźnik zatrudnienia jest na zadowalającym poziomie, jednak w przyszłości należy to systematycznie monitorować z uwagi na zmieniającą się charakterystykę problemów i ilości rodzin obejmowanych pomocą.

W przypadku zatrudnienia 4 asystentów, maksymalna liczba rodzin wspieranych jednocześnie może wynieść 60. Utrzymywanie obecnie zatrudnienia na tym poziomie pozwala na sprawne realizowanie zadania, ponieważ ilość rodzin objętych obecnie wsparciem asystenta nie przekracza wskazanej liczby.

Zgodnie z art. 247 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej możliwe jest ubieganie się o środki z dotacji na dofinansowanie kosztów związanych z zatrudnieniem asystentów w ramach rządowego Programu. Niezwłocznie po ogłoszeniu tegorocznej edycji Programu, Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie, jak co roku przygotowuje zapotrzebowanie i będzie ubiegać się o dofinansowanie do zatrudnienia asystentów rodziny.

3.1.2 Dostęp do poradnictwa specjalistycznego.

Poradnictwo specjalistyczne dla osób borykających się z problemami opiekuńczo-wychowawczymi dostępne jest w Miejskim Ośrodku Pomocy Rodzinie w ramach działalności Działu Pieczy Zastępczej i Poradnictwa Specjalistycznego oraz Ośrodka Interwencji Kryzysowej.

W 2022 r. mieszkańcy miasta przeżywający powyższe problemy korzystali z następujących form pomocy w Dziale Pieczy Zastępczej i Poradnictwa Specjalistycznego:

- poradnictwa psychologicznego – 29 rodzin, którym udzielono łącznie 127 porad, w tym: 108 konsultacji – 19 rodzinom, 19 opinii – 10 rodzinom,
- poradnictwa rodzinnego – 20 rodzin, którym udzielono łącznie 52 porady, w tym 40 konsultacji - 15 rodzinom, 12 opinii - 6 rodzinom,
- poradnictwa prawnego – 33 rodziny, którym udzielono łącznie 46 porad, w tym: 25 rodzinom udzielono 31 porad, przygotowano 15 wniosków/pism 13 rodzinom.

Łącznie 70 rodzinom udzielono 225 porad z uwagi na przeżywane trudności w sferze opiekuńczo-wychowawczej.

Z poradnictwa specjalistycznego: prawnego, psychologicznego i rodzinnego świadczonego osobom i rodzinom, które mają trudności lub wykazują potrzebę wsparcia w rozwiązywaniu swoich problemów życiowych, w sprawach nie tylko opiekuńczo-wychowawczych, w 2022 roku skorzystały 292 rodziny, którym łącznie udzielono 725 porad (porady psychologiczne: 50 rodzin – 174 porady, porady rodzinne: 20 rodzin – 52 porady, porady prawne: 251 rodzin – 499 porad).

Z poradnictwa specjalistycznego w Dziale Pieczy Zastępczej i Poradnictwa Specjalistycznego skorzystały także 44 rodziny sprawujące pieczę zastępczą (rodziny zastępcze i prowadzący rodzinny dom dziecka) oraz usamodzielniani wychowankowie pieczy zastępczej, którym udzielono 205 porad.

Łącznie pracownicy Działu Pieczy Zastępczej i Poradnictwa Specjalistycznego udzielili w 2022 roku wsparcia w postaci poradnictwa specjalistycznego 336 rodzinom, którym udzielono 930 porad.

W ramach Ośrodka Interwencji Kryzysowej podejmowane były działania pomocowe i wsparcie na rzecz osób i rodzin, znajdujących się w sytuacji kryzysowej spowodowanej różnego rodzaju czynnikami wewnętrznymi i zewnętrznymi. W ramach interwencji kryzysowej specjaliści zatrudnieni w OIK służyli pomocą i wsparciem osobom znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej poprzez udzielanie porad oraz konsultacji, a także współpracę z innymi instytucjami.

Działania pracowników OIK były ukierunkowane na udzielanie poradnictwa specjalistycznego w ramach interwencji kryzysowej w rodzinie. Poradnictwo świadczone było przez trzech psychologów: dwóch w pełnym wymiarze czasu pracy do kwietnia 2022 oraz jednego w ramach stażu dla obywateli Ukrainy do czerwca 2022. Ten sam psycholog od lipca 2022 r. został zatrudniony w ramach umowy o pracę. Od maja 2022 r. nastąpił wakat na 2 stanowiskach psychologów. Pomimo ponawianego ogłoszenia o naborze do czerwca 2022 r.

etaty psychologów nie zostały obsadzone. Od listopada 2022 r. zatrudniono psychologa w wymiarze 70 godz. miesięcznie.

Pedagog pełnił dyżury interwencyjne oraz udzielał konsultacji zainteresowanym osobom lub rodzinom borykającym się z problemami natury wychowawczej. Prawnik w ramach dyżurów udzielał porad oraz pomagał przygotowywać pisma klientom OIK.

W listopadzie 2022 r. na prośbę Związku Nauczycielstwa Polskiego Oddział w Świnoujściu, przeprowadzono spotkanie z emerytowanymi nauczycielami dotyczące tematu samotności i osamotnienia wśród seniorów. W spotkaniu uczestniczyło 15 osób.

Pracownicy OIK uczestniczyli w szkoleniach, podnosząc swoje kwalifikacje ze względu na zgłaszane potrzeby klientów oraz charakterystykę pracy: „Nieśmiałość, lęk społeczny, fobie-diagnoza, terapia CBT dzieci i młodzieży” oraz „Strategia rozwiązywania problemów społecznych”. Odbyło się pięć godzin superwizji, w której uczestniczył psycholog i kierownik OIK.

W okresie styczeń – grudzień 2022 r. do OIK zgłosiło się **179** rodzin (446 osób w rodzinach), z czego **176** skorzystało z porad specjalistów, natomiast **3** deklarowały chęć skorzystania z pomocy, jednak nie przyszły na planowane spotkanie. Udzielono 564 porady dla 256 osób.

Potrzeby:

Zauważyć należy, iż poradnictwo specjalistyczne cieszy się dużym zainteresowaniem zarówno wśród osób i rodzin z problemami opiekuńczo-wychowawczymi jak i trudnościami w innych dziedzinach życia. Średni czas oczekiwania na wizytę u specjalisty w Dziale Pieczy Zastępczej i Poradnictwa Specjalistycznego wynosi średnio od półtora do dwóch tygodni.

Poradnictwo specjalistyczne dla rodzinnej pieczy zastępczej oraz pozostałych mieszkańców Świnoujścia, w tym przeżywających problemy opiekuńczo-wychowawcze prowadzone jest, tak samo jak w roku ubiegłym, w następującym wymiarze tygodniowym:

a) poradnictwo psychologiczne:

- dla mieszkańców miasta (z wyłączeniem rodzinnej pieczy zastępczej) – 10 h,
- dla rodzinnej pieczy zastępczej – 6 h,

b) poradnictwo rodzinne:

- dla mieszkańców miasta (z wyłączeniem rodzinnej pieczy zastępczej) – 2 h,
- dla rodzinnej pieczy zastępczej – 5 h,

c) poradnictwo prawne:

- dla mieszkańców miasta (z wyłączeniem rodzinnej pieczy zastępczej) – 10 h,

- dla rodzinnej pieczy zastępczej – 2 h.

Ponadto, w ramach wolontariatu porad prawnych w wymiarze do 4 godzin tygodniowo mieszkańcom Świnoujścia udzielała Pani Sędzia w stanie spoczynku.

Zgodnie z zasadami działania Ośrodka Interwencji Kryzysowej MOPR, spotkanie z klientem zgłaszającym się po raz pierwszy odbywa się w dniu zgłoszenia lub w zależności od możliwości przybycia klienta na spotkanie, w innym wybranym przez niego terminie. Działania interwencyjne podejmowane są możliwie najszybciej po zgłoszeniu. Oczekiwanie na poradę pedagogiczną i prawną trwa tydzień. Czas oczekiwania na udzielenie wsparcia w postaci poradnictwa specjalistycznego utrzymuje się na podobnym poziomie jak w roku ubiegłym.

Jak wynika z powyższych danych, potrzeby mieszkańców w zakresie korzystania z pomocy specjalistów realizowane są na bieżąco, a zatem wskazane jest dalsze utrzymanie poradnictwa na podobnym poziomie. Jednakże należy zauważyć trudności jakie ma Pracodawca w zatrudnianiu specjalistów, szczególnie psychologów, których trudno pozyskać na umowę o pracę.

3.2 Organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających i finansowanie kosztów związanych z udzielaniem pomocy, o której mowa w art. 29 ust. 2 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, ponoszonych przez rodziny wspierające.

W 2022 r. w Świnoujściu nie funkcjonowała żadna rodzina wspierająca. Zgodnie z art. 29 ustawy w celu wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, rodzina może zostać objęta pomocą rodziny wspierającej. Z założenia rodzina wspierająca, przy współpracy asystenta rodziny winna pomagać w opiece i wychowaniu dziecka, prowadzeniu gospodarstwa domowego, kształtowaniu i wypełnianiu podstawowych ról społecznych. Pełnienie tej funkcji może być powierzone osobom z bezpośredniego otoczenia dziecka, które nie były skazane prawomocnym wyrokiem za umyślne przestępstwo. Rodzina wspierająca ustanawiana jest przez Prezydenta Miasta Świnoujście po uzyskaniu pozytywnej opinii Dyrektora Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie, wydanej na podstawie przeprowadzonego przez pracownika socjalnego rodzinnego wywiadu środowiskowego.

Do zadań asystentów rodziny należy między innymi odpowiednie rozeznanie sytuacji rodziny i znalezienie w jej otoczeniu ewentualnych osób mogących podjąć się tego zadania. Niestety, według asystentów rodzin, w otoczeniu rodzin objętych przez nich wsparciem nie ma takich osób. W związku z powyższym w 2022 roku asystenci nie pozyskali rodzin wspierających, z którymi zawarto by umowę określającą zasady zwrotu kosztów związanych z udzielaniem pomocy. W budżecie Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie zaplanowane były środki finansowane na ten cel.

Potrzeby:

Asystenci rodziny nadal są zobowiązani do pozyskiwania rodzin wspierających. Niezbędne jest dalsze zabezpieczanie w budżecie MOPR środków finansowych z przeznaczeniem na zwrot ewentualnych kosztów ponoszonych przez rodziny wspierające związanych z potencjalnie udzielaną przez nie pomocą.

3.3 Prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie w nich miejsc dla dzieci.

Zgodnie z art. 18 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej w celu wsparcia rodziny dziecko może zostać objęte opieką i wychowaniem w placówce wsparcia dziennego. Placówkę wsparcia dziennego może prowadzić gmina, podmiot, któremu gmina zleca realizację tego zadania lub podmiot, który uzyskał zezwolenie wójta. Placówka przy realizacji swoich zadań współpracuje z rodzicami lub opiekunami dziecka, a także z placówkami oświatowymi i podmiotami leczniczymi. Pobyt dzieci w placówkach wsparcia dziennego jest dobrowolny (chyba, że do placówki skieruje Sąd) oraz nieodpłatny.

Na podstawie informacji Wydziału Zdrowia i Polityki Społecznej Urzędu Miasta (WZD) wspomagano realizację funkcji opiekuńczo–wychowawczej i kompensacyjnej w placówkach przeznaczonych dla dzieci z grup ryzyka, w szczególności dla dzieci z rodzin z problemem alkoholowym, poprzez finansowanie placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży.

Zlecono, w drodze konkursu, zadanie publiczne polegające na prowadzeniu trzech specjalistycznych placówek wsparcia dziennego Towarzystwu Przyjaciół Dzieci. W celu wsparcia rodziny, opieką i wychowaniem objęto dzieci i młodzież, z których większość pochodziła z rodzin z problemami opiekuńczo–wychowawczymi, o niskim statusie materialnym.

	Nr 1 ul. Sosnowa 16	Nr 2 ul. Dąbro- wskiego 4	Nr 3 ul. Modrze- jewskiej 20	Razem
Liczba miejsc w placówce	30	25	30	85
Liczba dzieci, które skorzystały z oferty w ciągu roku	40	38	30	108
Średnia dzienna liczba dzieci, które skorzystały z oferty*	16	18	9	43
Liczba dzieci, u których wg opinii pracowników nastąpiła poprawa funkcjonowania w szkole	15	21	10	46
Liczba dzieci, u których wg opinii pracowników nastąpiła poprawa funkcjonowania w grupie rówieśniczej	25	20	11	56
Liczba dzieci, u których wg opinii pracowników nastąpiła poprawa funkcjonowania w rodzinie	6	12	8	26
Liczba dzieci z rodzin z problemem alkoholowym	13	4	12	29
Liczba dzieci z rodzin z problemem narkotykowym	2	2	0	4

*Średnią liczbę dzieci obliczono sumując liczbę dzieci będących w placówce w poszczególnych dniach przez liczbę dni funkcjonowania placówki, podając z dokładnością do jednej osoby.

Spośród dzieci korzystających z pomocy placówek 27% pochodziło z rodzin z problemem alkoholowym, 4% z problemem narkotykowym. Reszta, to dzieci z rodzin, które borykają się głównie z problemami opiekuńczo-wychowawczymi. Według pracowników placówek, u 43% dzieci korzystających z pomocy placówki nastąpiła poprawa funkcjonowania w szkole u 52% poprawa funkcjonowania w grupie rówieśniczej, zaś u 24% nastąpiła poprawa funkcjonowania w rodzinie.

Na podstawie zebranych przez pracowników WZD informacji od pracowników placówek wsparcia dziennego planowano rodzaje i specyfikę zajęć. Prowadzono następujące formy pracy z dziećmi:

- 1) zajęcia rozwijające zainteresowania i zdolności – plastyczne, muzyczne, teatralne, czytelnicze, informatyczne, kulinarne, gry i zabawy ruchowe,
- 2) działania wychowawcze – prace na rzecz placówki, utrzymywanie porządku i poszanowanie sprzętu, wyrabianie i utrwalanie nawyków higienicznych, utrwalanie zasad postępowania akceptowanych społecznie, aktywizowanie do udziału w konkursach

i zawodach, rozwijanie wrażliwości na krzywdę ludzką i potrzebę niesienia pomocy innym, poszanowanie otaczającego środowiska,

3) dożywianie,

4) zajęcia socjoterapeutyczne – zajęcia rozwijające z zakresu komunikacji interpersonalnej, radzenia sobie z emocjami i uczuciami, budowania konstruktywnej hierarchii wartości, radzenia sobie w sytuacjach konfliktowych, radzenia sobie z nadmiernym stresem i napięciem, umiejętności odmawiania w sytuacjach nakłaniania przez rówieśników do zachowań ryzykownych, eliminowania agresji fizycznej i konfliktów rówieśniczych,

5) zajęcia korekcyjno-kompensacyjne – rozwijanie zasobu pojęć oraz werbalizacji myśli, wyrównywanie braków szkolnych, rozwijanie myślenia przyczynowo - skutkowego, usprawnianie percepcji słuchowej w zakresie analizy i syntezy słuchowej, pamięci słuchowej, usprawnianie motoryki małej w zakresie przygotowania do nauki pisania,

6) zajęcia logopedyczne,

7) zajęcia z profilaktyki uzależnień.

Ponadto podejmowano pracę z rodziną: udzielano porad, prowadzono stałą i systematyczną współpracę z rodzicami, współpracowano z pedagogami szkolnymi, kuratorami sądowymi i pracownikami MOPR.

3.4 Działania adresowane do rodziców i opiekunów z problemami opiekuńczo wychowawczymi.

Według danych pochodzących z Wydziału Zdrowia i Polityki Społecznej zrealizowano programy profilaktyczne wspierające rodziców/opiekunów w prawidłowym wypełnianiu ról rodzicielskich.

W okresie od 1 marca do 16 grudnia 2022 r. zrealizowano 6 edycji programów mających na celu wzmocnienie kompetencji wychowawczych rodziców i opiekunów. Przeprowadzono pięć edycji programu „Szkoła dla rodziców i wychowawców” oraz jedną edycję programu „Rodzeństwo bez rywalizacji”.

Każda edycja trwała 36 godzin dydaktycznych. Programy realizowane były w kontakcie bezpośrednim, w reżimie sanitarnym. 5 edycji programu „Szkoła dla rodziców i wychowawców” ukończyło 46 osób, a jedną edycję programu „Rodzeństwo bez rywalizacji” 8 osób (osoby te wcześniej ukończyły „Szkołę dla rodziców i wychowawców”).

Efektem realizacji programu było wyposażenie uczestników w podstawowe umiejętności psychologicznego kontaktu umożliwiające pozytywne funkcjonowanie w rodzinie, nabycie umiejętności stanowienia granic w kontakcie z dzieckiem, opanowanie konstruktywnych sposobów rozwiązywania problemów, rozpoznawanie potrzeb i uczuć dziecka. Wszyscy uczestnicy potwierdzili wzrost kompetencji wychowawczych, docenili możliwość dyskusji w grupie na własne tematy, rozmowy o swoich potrzebach oraz otrzymania fachowej porady.

Potrzeby:

Od wielu lat istnieje potrzeba ciągłego wspierania dzieci i młodzieży z miasta. W związku z tym niezbędne jest dalsze zabezpieczanie w budżecie Miasta środków na funkcjonowanie dotychczas istniejących placówek wsparcia dziennego.

4. Współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym.

Ustawodawca nałożył na gminy, z których pochodzą dzieci, obowiązek współfinansowania ich pobytu w pieczy zastępczej. Zgodnie z art. 191 ust. 9 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej w przypadku umieszczenia dziecka w rodzinie zastępczej albo rodzinnym domu dziecka gmina właściwa ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przed umieszczeniem go po raz pierwszy w pieczy zastępczej ponosi odpowiednio wydatki na opiekę i wychowanie dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej albo rodzinnym domu dziecka, w wysokości:

- 1) 10% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka – w pierwszym roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej;
- 2) 30% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka – w drugim roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej;
- 3) 50% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka – w trzecim roku i następnych latach pobytu dziecka w pieczy zastępczej.

W przypadku umieszczenia dziecka w placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej albo interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym gmina właściwa ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przed umieszczeniem go po raz pierwszy w pieczy zastępczej ponosi odpowiednio wydatki na utrzymanie dziecka w placówce, w wysokości:

- 1) 10% w pierwszym roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej;
 - 2) 30% w drugim roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej;
 - 3) 50% w trzecim roku i następnych latach pobytu dziecka w pieczy zastępczej
- średnich miesięcznych wydatków przeznaczonych na utrzymaniu dziecka w placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej albo interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym.

Z uwagi na fakt, iż Świnoujście jest miastem na prawach powiatu wydatki na opiekę i wychowanie dziecka w pieczy zastępczej oraz miesięczne wydatki na utrzymanie dziecka w placówkach ponoszone są w całości z budżetu Miasta Świnoujście.

5. Sporządzanie sprawozdań rzeczowo-finansowych z zakresu wspierania rodziny.

Sprawozdania rzeczowo-finansowe z zakresu wspierania rodziny są sporządzane, co pół roku i przekazywane do Zachodniopomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Szczecinie w wersji elektronicznej.

6. Prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej, zamieszkałego na terenie gminy.

Zgodnie z art. 15 ust. 1 pkt 16 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej do zadań asystenta rodziny należy m.in. monitorowanie funkcjonowania rodziny po zakończeniu z nią pracy. W związku z tym, w 2022 r. 11 rodzin po zakończeniu z nimi pracy objętych zostało monitoringiem. Asystenci rodziny nadal kontaktowali się z rodzinami i współpracowali z odpowiednimi rejonowymi pracownikami socjalnymi MOPR. Monitoring miał na celu kontrolowanie, czy sytuacja rodziny nadal jest stabilna, prawidłowo wykonywane są funkcje rodzicielskie, a dzieci wychowujące się w rodzinie nie są zagrożone umieszczeniem w pieczy zastępczej.

W przypadku 10 rodzin podczas trwania monitoringu nie stwierdzono nieprawidłowości. W 1 rodzinie zaobserwowano niesystematyczność w uiszczaniu opłat związanych z prowadzeniem gospodarstwa domowego. Czas gdy rodziny są w procesie monitoringu jest możliwością do zaobserwowania przez asystenta rodziny jak dana rodzina przejmuje kontrolę nad swoim życiem po zakończeniu współpracy z asystentem rodziny.

7. Inne działania w Mieście:

Utrzymano uruchomione w MOPR mediacje rodzinne, a środki na ich cel są zabezpieczone z budżetu miasta. Członkowie rodzin przeżywający kryzys związany z istniejącym konfliktem w rodzinie, za pośrednictwem pracowników MOPR zgłaszają się do mediatora.

W ramach Specjalistycznego Ośrodka Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie w Świnoujściu, będącego komórką organizacyjną MOPR podejmowane były działania mające na celu pomoc ofiarom przemocy w rodzinie. Ośrodek zapewniał opiekę całodobową, prowadził także poradnictwo w zakresie: prawnym, psychologicznym, pedagogicznym i socjalnym.

Z pobytu w całodobowym Ośrodku w roku 2022 skorzystało 12 osób, w tym 7 rodzin. Ogółem udzielono 411 świadczeń (1 świadczenie to 1 osobo - doba).

Od 14 do 25 listopada 2022 r. realizowana była Kampania „Białej wstążki”. Jak co roku w ramach akcji, realizowanych było szereg działań, a promował je przygotowany przez pracowników MOPR plakat, rozpropagowany na terenie Miasta Świnoujście w ilości 60 sztuk. Uruchomiony był punkt konsultacyjny dla osób doznających przemocy oraz punkt porad prawnych. Dnia 16 listopada 2022 r. dla uczestniczek grupy wsparcia zorganizowany został warsztat pod nazwą „ Jak radzić sobie z trudnymi emocjami ”. Warsztat miał na celu udoskonalenie umiejętności rozpoznawania i nazywania emocji oraz wykorzystywania poznanych sposobów radzenia sobie z nimi w praktyce. W warsztacie uczestniczyło 9 osób. Natomiast 23 listopada 2022 r. przeprowadzono drugi warsztat pod nazwą „ Przemoc a alkohol - problem współuzależnienia ”. Celem spotkania było omówienie problemu współuzależnienia oraz wypracowanie mechanizmów stawiania granic osobie uzależnionej. W spotkaniu uczestniczyło 7 osób, a poprowadził je terapeuta uzależnień z Centrum Zdrowia Psychicznego.

W roku 2022 kontynuowana była grupa wsparcia dla osób doznających przemocy. Odbyły się 24 spotkania a uczestniczyło w nich 15 osób. Ta forma oddziaływań ma na celu przywrócenie ofiarom przemocy w rodzinie równowagi emocjonalnej oraz odzyskanie poczucia własnej wartości i bezpieczeństwa. Udział w tej formie wsparcia umożliwia kontakt z innymi osobami, które doświadczają przemocy w rodzinie i są na różnych etapach zapobiegania temu zjawisku. Na grupie również poruszane są tematy opiekuńczo – wychowawcze.

W omawianym roku został zrealizowany przez pedagoga SOWOPR warsztat pod nazwą „ Co to jest złość ”. Zajęcia skierowane były do dzieci, aby już od najmłodszych lat przedsięwziąć

działania profilaktyczne w celu nabycia umiejętności jak radzić sobie z emocjami, które sprzyjają agresji i przemocy. Działania profilaktyczne powinny być systematyczne w celu utrwalenia i nabycia nowej wiedzy, umiejętności, co zapoczątkuje w życiu dorosłym. Warsztaty odbyły się w czterech klasach pierwszych. a łącznie uczestniczyło w nich 104 osoby.

W roku 2022 realizowano także zajęcia dla dzieci w wieku przedszkolnym. Warsztat pn. „Świat emocji przedszkolaka” dostosowany został do potrzeb rozwojowych dzieci w wieku przedszkolnym. Zajęcia były prowadzone w formie warsztatu, w którym czynnie uczestniczyły przedszkolaki. Podczas zabawy dzieci poznawały emocje, jak sobie z nimi radzić i w jaki sposób odszukać w sobie moc, by nie ulegać złości. W zajęciach uczestniczyło 42 dzieci z dwóch grup.

W omawianym roku nie zabrakło warsztatu realizowanego w Liceum Ogólnokształcącym pod nazwą „Związek buduje a nie rujnuje”. Program skierowany jest do osób wkraczających w dorosłe życie, a co za tym idzie tworzących związki partnerskie. Celem programu jest ukazanie zagrożeń jakie mogą się wiązać z przesuwaniem granic w związku partnerskim w imię miłości, co w konsekwencji często prowadzi do przemocy w związku. Uczestniczyło w nim 26 uczniów z klasy IV.

Mając na celu profesjonalizację kadry oraz przeciwdziałanie wypaleniu zawodowemu Pracownicy SOWOPR uczestniczyli w superwizji indywidualnej oraz grupowej zorganizowanej przez Dyrektora MOPR.

Od 19 września do 07 grudnia 2022 r. realizowany był program korekcyjno – edukacyjny dla osób stosujących przemoc. Program rozpoczęło 8 osób, a ukończyły 4 osoby. Z poradnictwa z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie w ubiegłym roku skorzystały 74 osoby (łącznie 1057 porad), w tym:

- opieka i wsparcie psychologiczne – terapeutyczne 62 osoby (624 porady)
- poradnictwo prawne - 32 osoby (74 porady)
- poradnictwo pedagogiczne - 5 osób (31 porad)
- praca socjalna - 74 osoby (328 porad).

8. Z informacji Wydziału Zdrowia i Polityki Społecznej Urzędu Miasta Świnoujście wynika, iż w Świnoujściu w 2022 r. realizowane były ponadto:

1. Program wczesnej profilaktyki agresji w placówkach oświatowych i świetlicach środowiskowych metodą Treningu Umiejętności Prospołecznych i Treningu Zastępowania Agresji (ART).

Programy wczesnej profilaktyki agresji prowadzone były w Szkole Podstawowej Nr 6, w Centrum Edukacji Zawodowej i Turystyki. Łączna liczba uczestników: 95 dzieci/młodzieży i 44 rodziców. Po realizacji treningów zebrano opinie do kadry placówek oraz rodziców/opiekunów na temat zmiany zachowania uczniów. Kadra pedagogiczna zauważyła poprawę zachowania u 68% dzieci/młodzieży biorących udział w oddziaływaniach natomiast rodzice/opiekunowie u 72%.

2. Rekomendowany przez Krajowe Biuro Przeciwdziałania Narkomanii program przeciwdziałania przyjmowaniu substancji uzależniających przez uczniów „Unplugged”.

W 2022 r. przeszkoleni przez gminę trenerzy prowadzili program na terenie 1 placówki oświatowej: w Szkole Podstawowej Nr 6. Łączna liczba uczestników: 58 uczniów i 11 rodziców. Trenerzy przeprowadzili ewaluację programu:

- 90% % uczniów stwierdziło, że ich uczestnictwo zwiększyło zasób wiedzy nt. skutków i ryzyka związanego z używaniem substancji psychoaktywnych,
- 71% uczniów stwierdziło, że jest zadowolonych z udziału w programie,
- 69% uczniów poleciłoby innym uczniom udział w tym programie.

3. Autorski program z zakresu profilaktyki selektywnej dla dzieci i młodzieży zagrożonych wykluczeniem społecznym.

W okresie od 15 lutego do 16 grudnia 2022 r. zrealizowano autorski program z zakresu profilaktyki selektywnej dla dzieci i młodzieży zagrożonych wykluczeniem społecznym tj. takich, które ze względu na deficyty emocjonalne i społeczne mogą wymagać nauczania indywidualnego bądź są objęte nauczaniem indywidualnym/ zindywidualizowaną ścieżką nauczania. Celem programu była psychoedukacja i integracja młodzieży, tak aby stworzyć możliwość powrotu lub bezpiecznego uczestnictwa w środowisku szkolnym i rówieśniczym m.in. poprzez: zwiększenie kompetencji społecznych uczestników, obniżenie poziomu lęku, wzmocnienie poczucia własnej wartości.

W celu zapewnienia bezpieczeństwa uczestnikom zajęcia odbywały w reżimie sanitarnym zarówno na sali jak i na świeżym powietrzu. Zrealizowano:

- dwie edycje zajęć integracyjno–terapeutycznych pn. „Ja wśród ludzi”,
- dwie edycje zajęć terapeutycznych „Ja i mój wewnętrzny świat” dla osób, które ukończyły blok pn. „Ja wśród ludzi”.

Pierwszą edycję rozpoczęło 16 uczniów, w wieku 12-14 lat, w tym: 2 dzieci z Zespołem Aspergera, 2 osoby pod stałą opieką lekarza specjalisty i psychologa, 5 osób wspieranych indywidualną terapią psychologa, 7 osób ze wskazań z placówek oświatowych.

Program ukończyło 14 osób.

Drugą edycję, rozpoczęło 17 osób w wieku 15-18 lat, w tym: 4 z Zespołem Aspergera, 7 pod opieką psychologa/pedagoga, 5 osób pod stałą opieką lekarza specjalisty. Program ukończyło 13 osób.

„Ja i mój wewnętrzny świat”

W pierwszej, adresowanej do dzieci w wieku 12-14 lat uczestniczyło 9 osób. Program ukończyło 8 osób. W drugiej adresowanej do młodzieży w wieku 15-18 lat uczestniczyło 8 osób. Program ukończyło 8 osób.

Wspólna praca grupowa spowodowała widoczne zmiany w zachowaniu uczestników, co potwierdzają wyniki ankiet przeprowadzonych zarówno z samymi uczestnikami, jak i ich rodzicami/opiekunami. Wyniki ankiet potwierdzają obniżenie lęku przed szkołą, wzmocnienie pozytywnego obrazu siebie zwiększenie kompetencji społecznych poza grupą terapeutyczną.

W ramach programu odbyły się także spotkania konsultacyjne i psychoedukacyjne adresowane do rodziców i opiekunów. Uczestniczyły w nich łącznie 33 osoby.

4. Prowadzono wsparcie psychologiczne za pomocą środków komunikacji na odległość (infolinia).

W okresie od 17 stycznia do 31 grudnia 2022 r. zlecono Fundacji Speak Up z siedzibą w Świnoujściu realizację zadania pn. Świadczenie usług dla mieszkańców miasta Świnoujście, w szczególności dla dzieci i młodzieży, znajdujących się w sytuacjach kryzysowych, zagrożonych uzależnieniem od środków psychoaktywnych. Zadanie polegało na udzielaniu wsparcia psychologicznego, psychodietetycznego oraz doradztwa zawodowego za pomocą środków komunikacji na odległość. Łącznie przeprowadzono: 30 godzin rozmów telefonicznych z psychologami, 35 godzin rozmów z psychodietetykiem (średnio na jedną osobę przeznaczono 1 godzinę pracy specjalisty). Z porad doradcy zawodowego nikt nie skorzystał. Podczas rozmów ze specjalistami diagnozowano problem, proponowano adekwatne formy wsparcia. W przypadku głębokiego kryzysu, osoby potrzebujące pilnej interwencji kierowane były do instytucji pomocowych np.: Centrum Zdrowia Psychicznego. Projekt był reklamowany w Internecie oraz bezpośrednio na terenie miasta (lokalne placówki pomocowe, ochrony zdrowia, oświatowe, słupy ogłoszeniowe, zakłady fryzjerskie itp.)

Świnoujście, 14 marca 2023 r.